

WAGENINGEN UR
For quality of life

Ministerie van LNV / Directie Landbouw
t.a.v. Dr. P. Munters
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Geachte heer Munters,

In de "Werkopdracht 2005 Gebruiksnormen" vraagt U de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) om adviezen over 'gebruiksnormen en werkingscoëfficiënten'. In reactie op uw verzoek heeft de commissie de Werkgroep Onderbouwing Gebruiksnormen (WOG-CDM) ingesteld om de gevraagde adviezen voor te bereiden. Eén van uw verzoeken om advies heeft betrekking op het beoordelen van de conceptrapportage van Praktijkonderzoek Plant en Omgeving, getiteld "Onderbouwing N-gebruiksnormen akker- en tuinbouwgewassen".

In haar bijeenkomst van 26 mei 2005 heeft de WOG-CDM het conceptrapport "Onderbouwing N-gebruiksnormen akker- en tuinbouwgewassen" (conceptversie van 10 mei 2005) beoordeeld. De WOG-CDM constateert dat het afleiden van gebruiksnormen voor veel zogenoemde kleine gewassen lastig is vanwege het ontbreken van formele bemestingsadviezen en voldoende empirische data. De WOG-CDM constateert verder dat in het conceptrapport nieuwe bemestingsadviezen worden 'vastgesteld' en bestaande bemestingsadviezen worden 'bijgesteld' en dat daarbij niet het 'Protocol voor actualisatie van bemestingsadviezen' wordt gevolgd. Daarenboven zet de WOG-CDM vraagtekens bij de wetenschappelijke onderbouwing van voorgestelde correcties en bijstellingen. Op basis van de geconstateerde lacunes onthoudt de WOG-CDM haar goedkeuring aan het conceptrapport "Onderbouwing N-gebruiksnormen akker- en tuinbouwgewassen" (zie bijlage).

De commissie neemt het advies van de WOG-CDM over. De commissie beseft dat de conceptrapportage onder grote tijdsdruk tot stand is gekomen en dat mede daardoor de gevolgde werkwijzen en gedane interpretaties soms 'kort-door-de-bocht' zijn. De commissie heeft er ook begrip voor dat de gebruiksnormen op zeer korte termijn vastgesteld dienen te worden, opdat de akkerbouwers en tuinders weten waar zij aan toe zijn en bemestingsplannen voor 2006 kunnen opstellen. Het is echter van belang voor landbouw en milieu dat bemestingsadviezen en gebruiksnormen in de Meststoffenwet zorgvuldig en wetenschappelijk betrouwbaar zijn afgeleid. De commissie ziet het als haar taak daar op te letten.

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

DATUM
7 juni 2005

ONDERWERP
**Advies Gebruiksnormen en
werkingscoëfficiënten**

BIJLAGE(N)
1

ONS KENMERK
05/NPB0053

BEHANDELD DOOR
Prof.dr.ir. O. Oenema

DOORKIESNUMMER
(0317) 47 46 13

E-MAIL
oene.oenema@wur.nl

**WOT Natuur & Milieu
Postbus 47
6700 AA Wageningen**

BEZOEKADRES
**Gebouwnummer 100
Droevendaalsesteeg 3
6708 PB Wageningen**

TELEFOON
(0317) 47 78 44

FAX
(0317) 42 49 88

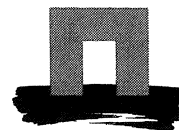
KVK
09098104 centraal Gelderland

INTERNET
www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu voert haar wettelijke onderzoekstaken uit binnen Stichting DLO van Wageningen UR. De betrouwbare en onafhankelijke uitvoering van deze taken wordt gewaarborgd door het WOT-statuuut.

De commissie adviseert daarom voornoemde studie en rapportage geheel 'te reviseren', rekening houdend met de opmerkingen van de WOG-CDM (zie bijlage) en het Protocol voor actualisatie van bemestingsadviezen'. De resultaten van 'deze revisie' zullen te laat komen voor het vaststellen van de gebruiksnormen voor 2006. Daarom zullen voor de betreffende gewassen de gebruiksnormen voor 2006 enkel 'globaal' kunnen worden vastgesteld. Op basis van de gereviseerde rapportage en zo mogelijk de conclusies van de eerstvolgende evaluatie van het mestbeleid zullen de gebruiksnormen voor de betreffende gewassen dan definitief vastgesteld kunnen worden.

De commissie adviseert verder om bij de formulering van de opdracht tot revisie van voornoemde studie en rapportage gebruik te maken van de expertise van WOG-CDM en commissie. De commissie wordt graag op de hoogte gehouden van het vervolg van dit traject.

Hoogachtend,
Namens Commissie van Deskundigen Meststoffenwet,

ika

Prof. dr. ir. O. Oenema
Voorzitter

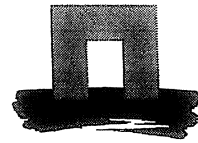
Dr. ir. G.L. Velthof
Secretaris

WOT Natuur & Milieu

DATUM
7 juni 2005

ONS KENMERK
05/NPB0053

PAGINA
2 van 2

Commissie van Deskundigen Meststoffenwet
T.a.v. de heer prof. dr. Ir. O. Oenema
Postbus 47
6700 AA Wageningen

**Werkgroep
Onderbouwing
Gebruiksnormen
WOG-CDM**

Geachte heer Oenema,

Op verzoek van de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet heeft de Werkgroep Onderbouwing Gebruiksnormen (WOG-CDM) op 26 mei 2005 het conceptrapport "Onderbouwing N-gebruiksnormen akker- en tuinbouwgewassen" (concept 10 mei) gereviewed, overeenkomstig de werkopdracht 2005 van deze werkgroep.

In dit rapport heeft Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO) in opdracht van LNV gebruiksnormen afgeleid voor een groot aantal "kleine" akkerbouw- en tuinbouwgewassen (akkerbouw, vollegrondsgroenten, bloembolgewassen, boomteeltgewassen en fruitteeltgewassen). Daarnaast is aandacht gegeven aan enkele aanvullende aspecten, zoals de uitspoeling in duinzand, gevolgen voor organischestof-voorziening en kwantificering van Nmineraal in de bodem in NBS-systemen). Tevens zijn enkele bestaande, door de WOG afgeleide, gebruiksnormen voor bloembolgewassen aangepast.

De WOG-CDM constateert dat het afleiden van gebruiksnormen voor veel "kleine" gewassen moeilijk is. Voor een deel van de gewassen bestaat er geen formeel bemestingsadvies. Zo die er wel zijn, bestaan er twijfels bij telers, adviseurs en gewasspecialisten over de juistheid van een deel van de bestaande gewasadviezen. In het rapport zijn gebruiksnormen afgeleid op basis van de bemestingsadviezen voor zover beschikbaar, op basis van informatie van adviseurs, op basis van ervaringen uit de praktijk en op basis van kennis van gewasspecialisten, of combinaties van de hiervoor genoemde bronnen.

De WOG-CDM concludeert dat in het rapport nieuwe bemestingsadviezen worden vastgesteld of bestaande bemestingsadviezen worden bijgesteld. Hierbij wordt niet het hiertoe in opdracht van LNV en LTO Nederland opgestelde protocol gevolgd ("Protocol voor de actualisatie van bemestingsadviezen voor stikstof"; Ten Berge et al., 2004), hoewel dit protocol nadrukkelijk ook 'mildere' richtlijnen bevat voor het formuleren van adviezen voor 'kleine' gewassen. PPO heeft aangegeven dat het niet volgen van dit protocol in de opdracht van LNV voor deze studie was opgesloten. Het door de WOG-CDM gereviewde rapport bevat echter bij vele gewassen onvoldoende houvast om te kunnen beoordelen of de voorgestelde (correcties op) bemestingsadviezen en daarmee op voorgestelde gebruiksnormen wetenschappelijk te verantwoorden zijn. Dit geldt met name voor de bloembolgewassen en een deel van de akkerbouwgewassen. In de vergadering op 26 mei zijn een groot aantal opmerkingen gegeven en suggesties tot verbetering gegeven.

DATUM
27 mei 2005

ONDERWERP
**Onderbouwing N-
gebruiksnormen akker- en
tuinbouwgewassen**

BIJLAGEN

ONS KENMERK
WOG/2005/1/GV

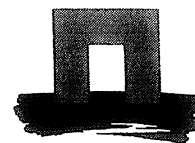
BEHANDELD DOOR
Dr. ir. G.L. Velthof

DOORKIESNUMMER
0317 474793

E-MAIL
Gerard.Velthof@wur.nl

**Postbus 47
6700 AA Wageningen**

**BEZOEKADRES
Droevendaalsesteeg 3
6708 PB Wageningen**

**Commissie van
Deskundigen
Meststoffenwet**

DATUM
27 mei 2005

ONS KENMERK
WOG/2005/1/GV

PAGINA
2 van 2

Enkele belangrijke opmerkingen betreffen:

- het aanpassen van bestaande adviezen op basis van schattingen van adviseurs en de landbouwpraktijk (Wat is de werkwijze geweest? Hoe betrouwbaar zijn deze schattingen?),
- het inrekenen van werkzame N van dierlijke mest in de adviezen van bloembollen (bv. Gele Krokus),
- soms onnavolgbare aanpassing van bestaande NBS-adviezen van bloembollen op basis van één data-set,
- het ontbreken van referenties bij soms cruciale beweringen (bv. de opbrengsten zijn aanzienlijk gestegen),
- het ontbreken van een analyse of een eventuele stijging van de opbrengst überhaupt noopt tot een aanpassing van adviezen (dit kan per gewas sterk verschillen),
- het ontbreken van duidelijke conclusies en aanbevelingen bij de paragrafen.

Verwerking van deze suggesties kan het rapport doen verbeteren maar neemt een essentieel deel van de kritiek niet weg. Zo zal de WOG-CDM het rapport alleen dan opnieuw beoordelen, indien het vast- en bijstellen van de bemestingsadviezen heeft plaatsgevonden via het genoemde protocol van Ten Berge et al. (2004).

De WOG-CDM heeft op basis van bovengenoemde argumenten haar akkoord onthouden aan het rapport "Onderbouwing N-gebruiksnormen akker- en tuinbouwgewassen" (concept 10 mei).

Met hoogachting,

Namens de Werkgroep Werkgroep Onderbouwing Gebruiksnormen,

Dr. ir. J. J. Schröder
Voorzitter

Dr. ir. G. L. Velthof
Secretaris